

tvornicama lana u Lidsu je na 100 radnika muškaraca bilo 147 žena; a u Drudenu i na istočnoj obali Škotske čak 280. U Engleskim tvornicama svile... mnogo radnica; u tvornicama vune koje zahtevaju veću fizičku snagu, više muškaraca... I u sjevernoameričkim tvornicama pamuka bilo je zaposleno u godini 1833. pored 18.593 muškarca ništa manje nego 38.927 žena. Dakle, promjenom u organizaciji rada ženskom rodu je pripao širi krug privredne djelatnosti... žene imaju samostalni ekonomski položaj... oba spola su međusobno više približena u svim socijalnim odnosima." (Ibid., str. 71, 72.)

"U engleskim predionicama koje se pokreću pomoću pare i vode radilo je 1835. godine: 20.558 djece između 8 i 12 godina; 35.867 između 12 i 13 godina i, napokon, 108.208 između 13 i 18 godina... Dalji napredak mehanike, budući da sve više uzima ljudima iz ruku sva jednolična zanimanja, djeluje, naravno, tako da se postepeno popravljalo to nepovoljno stanje. No samom tom bržem napretku stoji na putu još i okolnost da kapitalisti mogu sebi na najlakši i najjeftiniji način prisvojiti snage donjih klasa, pa i snage djece, tako da ih koriste i troše umjesto pomoćnog sredstva mehanike." (Šulc, Kretanje proizvodnje, str. 70, 71.)

"Lord Bruem dovikuje radnicima: 'Postanite kapitalisti!'... Nevolja je u tome što milijuni mogu doći do oskudne zarade samo napornim tjelesnim radom koji rastrojava, koji moralno i duhovno osakaćuje; pa čak i nesreću, tj. što su pronašli takav rad, moraju smatrati srecom." (Ibid., str. 60.)

C. Laudn u spisu *Solution du probleme de la population, etc.*, Paris 1842[O], procjenjuje broj bludnica u Engleskoj na 60-70.000. Broj femmes d'une vertu douteuse(13) je isto toliki (str. 228).

Nacionalna ekonomija promatra rad apstraktno kao stvar; le travail est une marchandise(16); ako je cijena visoka, znači da se roba mnogo traži; ako je niska, onda se mnogo nudi; comme marchandise, le travail doit de plus en plus baisser de prix(17); na to prisiljava djelomično konkurencija između kapitalista i radnika, djelomično konkurencija među radnicima.

Velike radionice kupuju prvenstveno rad žene i djece, jer taj stoji manje nego rad muškaraca(l.c.).